

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Reg. 21.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

REGULA XXI.

De Tempore, Ordine, Devotione & Ariditate in exercitiis
spiritualibus.

EXHORTATIO I.

De Tempore & Ordine rerum spiritualium.

T H E M A.

Omnia tempus habent. Eccles. c. 3. 1.

V E L.

Omnes suum tempus rebus spiritualibus impendant. Reg. 21.

*M*nia tempus habent, inquit Regum sapientissimus Salomon. Eccles. c. 3. 1. Hebraicus textus sonat: *Omni rei est constitutum tempus.* Syrus, *Omni rei est tempus, & tempus omni negotio sub sole.* Alii vertunt: *Omni rei suum est praefinitum tempus, limitatum & determinatum:* deinde ad particularia descendens, subjungit: *Tempus nascendi, & tempus moriendi. I. c.* Sic flores, frondes & germina oriuntur in ve-

res; occidunt in hyeme; homines & animalia nascuntur in infantia, moriuntur in senectate. *Tempus plantandi & tempus evellendi, I. c.* Tempus plantandi, arbores, frutices, herbas, ac tempus eas evellendi, juxta certorum siderum ortum, praesertim lunæ, ventorum, plusviarum, serenitatum: ut exactè describit Varro & Columella L. 2. de rustica. c. 8 & seq. Pari ratione tropologicè est *tempus plantandi*, virtutes statim temporibus, & *tempus evellendi* vitia vitiorum; est tempus vacandi penitentiae: ut in quadragesima; & laetitiae spirituali, ut in paschate; nunc operibus

D d d 3 elec-

elemosynæ, ut tempore pestis, famis, belli; nunc patientiæ, ut tempore morbi, tentationis, persecutionis: nunc operibus vitæ contemplatiuæ, nunc actiuæ prout obedientia exigat. Atque hoc ipsum præscribit S. Patriarcha noster præsentæ Regulæ: *Omnes suum tempus rebus spiritualibus impendant.* Est enim tempus meditandi & tempus laborandi: tempus dormiendi & tempus vigiliandi: tempus tacendi & tempus loquendi, tempus corpus pascendi, & tempus animam, oratione, examine, spiritualique lectione reficiendi. Verbo Omni rei suum præfinitum & determinatum est tempus, ac potissimum exercitiis spiritualibus; quod nemo negligat; nemo inuertat, ac ordinem perturbet; qui sibi ipse nocimento esse nolit.

Tria igitur nunc declarabimus; nimirum Societatis religiosæ, rebus spiritualibus impendendum esse tempus suum, tempus integrum, non secus atque in reficiendo corpore, tempus proprium, & integrum observatur.

I. Quemadmodum Noëmi arcam Ecclesiæ Catholicæ, ita & Societatis nostræ symbolum aut figuram esse merito asserere videmur, ad quam divina Clementia ex misericordia sua infinita præ tot myriadibus, in mundi diluuiò per-euntibus, nos vocare dignata est. Sicut enim in arca, non solum mansiones & domicilia: sed etiam esca omnibus animantibus in ea degentibus conueniens custodiebatur: sic etiam in Societate nostrâ, non solum mansiones multæ, id est, domus, gradus, officia & functiones; verum etiam esca multiplex om-

nibus in ea degentibus, & in quolibet gradu aut munere constitutis, apta conservatur; quâ vitam spiritualem conseruare valeant; sine qua fame contabescant; non secus atque Noëmus cum familia & animalibus morti in arca incubuisset, nisi pabulum pro hominibus pecorumque sustentatione in arcam inuexisset, ac suo tempore distribuisset.

Omnes, ait Sanctus Ignatius, *tempus suum, rebus spiritualibus impendant.* Omnes siue Superiores sint, siue subditi, siue Professi, siue Coadiutores; siue Veterani, siue Novitii, *Omnes suum tempus rebus spiritualibus impendant.* Qualiter vero in Societate res spirituales recuperamus atque ulurpamus? Meditationem, orationem vocalem, sacrificium, psalterium, rosarium, examen commune & particulare, libri spiritualis lectionem, communionem, exhortationem, ceterasque functiones asceticas, quibus Spiritus nutritur, sustentatur, conservatur, roboratur, ac perficitur: sine quibus languet, deficit, contabescit & moritur.

Ait autem *tempus suum*: siue tempus quod cuique à Superioribus concessum, aut constitutum fuerit: non quod omnes tempus æquale, aut æqualiter illud queant impendere; sed quilibet *tempus suum*. Professus suum; Coadiutor suum, Tyro suum. Sanè S. Pater noster Professis studium orationis ita commendavit, ut omne tempus, quod obedientiæ & charitatis operibus superest, ad inorando traduci voluerit. Fratres suum tempus meditationi, sacro examini, Libro spirituali destinatum habent præter-

I.
Omnes re-
bus spiri-
tualibus
impendat
tempus
suum.

præterquam quòd etiam ante, in & post labores & opera singula, mentem ad Deum elevare, ardentiaque suspiria, velut igneus sagittas, in cœlum ejaculari valeant. Novitii felices sunt, quibus totos propè dies exercitiis spiritualibus infumere conceditur. Denique nemini non tempus suum conceditur, quo Spiritum excolat, & nutriat; veluti in Arca Noe, nec mansiones nec escæ deerant.

II. Alterum, quòd implicite S. Patres innotuat & optat, est illud; ut hoc tempus nobile, non accidamus, non decurtemus aut minuamus; multò minus, ut illud studeatis, laboribus, conversationibus, aut aliis rebus impendamus, similes illis, qui neglectis unionibus conchas, relictis nummis aureis, lutum colligerent. Profectò si cui ad ararium regium aditus referatur; eâ lege, ut, quod unius duntaxat horæ spatium, aureorum nummorum eximere libitum esset, liceret sumere; quantum verò illâ horâ negligeret, tantum omnibus aliis penuria laboraret; quanta huic diligentia impendenda foret; ne hora illa sine fructu efflueret? Ita nobiscum agitur, quando tempus aureum exercitiis spiritualibus depuratum negligimus, aut truncamus; neque enim solum debito fructu pro tempore secuturo, totaque aternitate privamur; verum etiam, ob temporis pretiosi jacturam, pœnam non levem incurrimus.

Reperias nonnunquam Religiosos verbi divini Præcones, aut conscientia arbitros aut scientiarum variarum Professores; quibus velcum Auditoribus,

vel cum Pœnitentibus, vel cum Discipulis, proluxa sine fine colloquia miscere lubeat; at horulam colloquiis cum Deo infumere tadeat. An non hujusmodi Religiosos rectè Pilato assimilaverimus; qui cum Scribis, cum turbis, cum militibus, vel de Barraba, in paraceve, effusè locutus est: at de veritate cum Christo tamdiu loqui non potuit, quamdiu Dominus roganti, unâ, eaque brevissimâ fortè periodo responderet. Dicit ei Pilatus: *Quid est veritas?* & cum hoc dixisset, iterum exiit ad Judcos. Joan. cap. 18. 38. Subiste saltem, Pilare, tamdiu, donec, quod quaris, doceare. Scilicet, ut Pilato, ita & Religiosis tepidis, quævis mora cum JESU sæculum est.

Reperias quoque Religiosos Marthæ ministeriis mancipatos, qui ad labores quosvis alacres; ad orandi & meditando labores sint segnes; ad opera externa manualia exultent; ad interna, ad spiritualia exercitia, longè aliis nobiliora, gemant. Recordamini obsecro, (ait P. Joannes Paulus Oliva Societatis nostræ Generalis XI. Lib. 4. stromatum.) vaccarum, quas philistini arca Domini supposuerunt; *libant autem in directum vacca pergentes & mugientes.* Pro Deus immortalis! quoties & graviora traxerant, & durius laborarant, nec mugierunt. Vix pergere ceperunt cum arca, & mugiunt. In stabulo emunguntur & silent: tacuissent credo, si aratrum ducere per diem, noctemque coactæ essent. Arcam sine mugitu non trahunt. Et illas quidem non mitior; nam & bruta erant, &

quin apris discerpendis dedâmini? Cavete & paveate: manna fastiditis si è cœlo pluat; pepones & cucumeres & cæpas esuritis, si eas nilus, Ægyptiâque sânes excluderit. *Misit Dominus in populum ignitis serpentes.* Metuite, ne & vos ignitus serpens, Draco antiquus mordeat ac devoret, in mundi pericula relapsos: à neglectu meditationis, inquietus; piissimus Bergmannus, omnis à Societate apostasia sumplit exordium. Non deseretis vocationem, nisi antè deserueritis orationem.

Quocirca; cum omnia tempus habeant; etiam naturalia & minima quoque, quantò magis supernaturalia & spiritalia? Ut æquum omnino sit, omnes solum tempus rebus spiritalibus impendere: nonne anima plus est, quàm corpus? Si igitur corpus tantâ curâ, suo tempore pascitur; quantâ sollicitudine, anima suo tempore reficienda erit, ne fame contabescat? Quilibet igitur tempus suum rebus spiritalibus consecret; quocumque munere aut gradu fungatur; cum ex his omnis energia ac virtus in opera alia dimanare debeat. Hæc conciones inflammant, hæc studia illuminant; hæc labores acuunt ac perficiunt. Quare nemo, aut Concionatorum, aut conscientiarum arbitratorum, aut scientiarum variarum Professorum adeo detemens sit, qui aureum rerum spiritalia

tempus, aureis, minis que pretiosis occupationibus infumat; & cum auream colligere valeat monetam, in cupream totum sese effundat. Nemo eorundem cum Pilato proluxas libens cum turbis sermones misceat; & vel horulam colloquio cum Christo infumere recuset. Nemo Coadjutorum temporalium ad labores externos, ita se totum applicet, ut contemplandi & orandi laborem refugiat, & cum vaccis arcam Domini portantibus, mugiat. Nemo Magistrorum nostrorum, aut Scholasticorum, ad studia promptè vigilet, & ad orationem indormiscat, ne Petro dormituri ente audire cogatur: *Sic non potuisti una hora vigilare mecum?* Denique nemo vel ad recolenda studia, vel erudiendam juventutem destinatus, tantopere se vel studiorum, vel conversationis, inordinato desiderio, absorberi sinat, ut exercitia spiritalia intermitat, vel cum Hebræis manna nauaset, & fures, pepones & allia Ægypti appetat, alioquin certissimè cor ejus exarescet, devotionis calor intepeccet; charitas & spiritus refrigescet; periculoque se manifesto exponet, ut è religionis cœlo, in cœnum mundi relabatur, & ab ignito serpente, stygiôque Dracone mordeatur, perimatur & deglutatur.

Ecc

EXHOR-

EXHORTATIO II.

De observando in rebus spiritualibus tempore congruo
& statuto.

T H E M A.

Fili, conserva tempus. Eccli. c. 4. 23.

Vel ex Regula.

Tempus non modo, Religiosis viris, probe observandum; sed etiam, tanquam rem longè pretiosissimam, & à supremo Numine, ad opes immortales, ad virtutum, gratia & gloria thesauros comparandos, nobis benignè concessam, studio singulari conservandum esse, quis vel leviter in vita religiosa versatus, ignorat? Et tamen quoties, pro dolor! etiam viris religiosi, nobile hoc cimentum, hanc temporis pretiosam gemmam, aut homines mundani garruli, aut Religiosi otiosi ac tepidi, aut Demones ipsi, eripiunt? Qui idcirco reddè fures temporum appellantur; quòd ad illud cum ipsis prodigendum, rebusque vanis ac non rarò noxiis impen-

dendum, incautos sollicitent. Jubeo ergo Siracides nobilissimum hunc thesaurum, & si perdatur, irrecuperabilem, studiosissimè conservare; operibus virtutum insumere, atque à malis declinare: Idque jure merito: Non enim, ut ait Seneca epist. 118. *tam benignè & liberale tempus nobis natura dedit; ut ex ill. vacet perdere.* Et mox: *Ex hoc tempore tam angusto & rapido, & nos impetente, quid juvat majorem partem materiam in vanum?* An ignoramus, illud velut vaporem, umbram ac fumum quam velocissimè fugere; & irrevocabili avolare? An nescimus tempus hoc momentum esse, à quo æternitas vel beatissima, vel miserima pendeat? Ergo tectè Siracides monet: *Fili conserva tempus*; Idque non in omni duntaxat opere ac labore, pro Dei gloria suscipito; sed vel maximè in rerum spiritualium exercitiis, velut aurum, plum-

bum, reliqua omnia, dignitate & merito excedentibus.

Quod ut præstemus; non tantum quilibet tempus suum, & tempus integrum, ut exhortatione proximè præcedenti declaravimus; sed etiam tempus congruum, tempusque statutum impendat, necesse est, ut dictione præfati patefaciamus.

1. Tempus exercitiis spiritualibus tribuendum esse, non quodcumque, sed aptum, sed congruum & opportunum, vel ex eorum præstantia abundè jam vidimus: & absque hoc, in virtutum studio, & animarum salutis negotio exiguum profectum faciemus. *Hæc meditare*, inquit Apostolus, & *in his esto, ut profectus tuus manifestus sit omnibus*. 1. Tim. 4. 15. Nunquam autem profectus tuus manifestus erit omnibus; nisi vitam Apostolicam, ritè instituas: nisi vitam mixtam probè ordines, nisi contemplationem & actionem artificiosè conjungas, & singulis congruum tempus assignes: *Neque enim* (ait S. Gregorius L. 6. moral. c. 17.) *perfectus Prædicator est, qui vel propter contemplationis studium operanda negligit, vel propter operationis instantiam contemplanda postponit*: Sed is, qui singulis functionibus tempus opportunum deputat, & sedulo impendit: quomodo exemplo omnibus Christus Dominus præluxit: velut idem S. Gregorius l. c. innuat, dum subdit: *Hinc est quod humani generis Redemptor, per diu miracula in uribus exhibet, (nota tempus congruum) & ad orationis studium in nocte pernoctat.* (nota tempus orationis opportunum) *Ut perfectis videlicet Prædicatoribus innuat, quatenus*

nec activam vitam, amore speculationis funditus deserant; nec contemplationis gaudia penitus operationis nimietate contemnant; sed quieti contemplantes sorbeant, (temporibus congruis) quod occupati erga proximos, loquentes refundant.

Congruum igitur aptumque tempus & actioni & contemplationi tribuendum est; & utriusque fructus ac profectus abundè elucescet. Reperire est autem nonnullos tepidos, opportuniore matutinas horas literarum studiis; pomeridianas verò minus aptas, exercitiis pietatis tribuentes. Alios invenire est, pensum horarum, aliæque spiritualia in serum vespertinum, rejicientes; alios ascensum annuam in tempus hyemale incommodum differentes. Tempus vernali jejunii aptum eos invitat; tempus Paschale & Majale allicit; tempus inter festum Ascensionis Domini & Pentecostes, olim recollectioni Apostolicæ destinatum, & perquam opportunum, trahit: at nondum illis placitum: nondum venit tempus optatum, donec ultima anni hebdomas instet, & dilationem ulteriorem abruptere cogat. An non hujusmodi dilatoribus, jure Deus improperet, quod olim per Prophetam Aggrum populo oggressit, c. 1. 2. *Populus iste dicit: nondum venit tempus Domini Domini edificanda.* Dominus verò ingratam excusationem illam refellit, dicens: *Nunquid vobis tempus est, ut habitetis in domibus laqueatis?* Id est, fornicatis, concameratis, fornice seu testudine testis. Quasi diceret, vobis superpetit tempus, animus & sumptus, ad construendas vobis domos, non solum necessarias, sed etiam delicatas ac pretiosas;

tiosas; verum ad Domum Dei dirutam restaurandam tempus & omnia desunt.

Habetis, ô tepidi! tempus, ut amittatis illud: ut alienis negotiis illud impendatis, ut rebus inutilibus prodigatis; ut faciatis, quod velupe, imò quandoque quod noxium vobis est: ut autem operemini vestram salutem & profectum; atque exactè peragatis exercitia spiritualia, nondum venisse tempus opportunum causamini: atque ita tempus & ordinem operum invertitis, viliora melioribus, temporalia spiritualibus exercitiis anteponitis. At quid inde sequetur? Non aliud sanè, nisi ut poenâ simili mulctemini, & nunquam serium in vita spirituali progressum faciatis. Et nunc hæc dicit Dominus exercituum: *Ponite corda vestra super vias vestras: seminastis multum, & intulistis parum: comedistis & non estis satiati: bibistis & non estis inebriati: operulistis vos, & non estis calefacti: & qui mercedem congregavit, misit eas in sacculum pertusum.* Aggæi cap. 1. 6. Hoc profectò, iusto Dei iudicio, vobis accidit, ut post multa opera bona, fructum exiguum referatis: ut pia alioquin & sancta exercitia, neque satisfaciant vobis, neque pinguedinem devotionis, neque sâritatem spiritualem præstent; neque charitatis calorem augeant; sed tanquam si in sacculum pertusum infunderetis omnia, perinde maneatis steriles, indevoti, aridi & tepidi, ac si nihil egissetis, vel hac sola de causa, quòd tempore breviori, vel parùm opportuno, illa velut opus perfunctorium, & ut græci ajunt: *εργον & παράργον, παράργον & εργον,*

aut festinanter, aut tempore incommodo, aut distractè peragatis.

Sequimini igitur S. Laurentii Justiniani monitum: *Semper (perfectiorum amantes) studeant potiora opera quaerere, & congruentiori tempore coaptare; ne inmundorum Spirituum efficiantur ludibrium, & profectus spiritualis detrimenda capiant.* L. de discipl. & perfect. monach. c. 10. *Quæ damna, ut evadant, semper, quantum licet, congruum tempus eligant: si enim Deus justus iudex, congruum tempus sumet, ad omnia opera nostra, etiam bona, dijudicanda: Cum accipero tempus, ego iustitias iudicabo.* Psal. 74. 3. Sanè minime convenit, illud nos negligere; nec expedit nos celeriter, perfunctoriè aut intempestivè id peragere, quòd ex proposito & prolixè examinabit, iudicabitque cardiagnoset Deus.

II. Tempus suum omnes impendant à S. Ignatius: id est, tempus statutum, vel ex Regula, vel ex Ordine confusum, vel ex iussu Superioris, vel ex signo campanæ dato: ita ut hoc tempus præfixum, non antevertamus, non invertamus, nulli vel necessitas, vel obedientia, vel charitatis seors faciendum suaserit. *Omnia tempora habent,* clamat Eccl. c. 3. 1. *Omnia secundum ordinem facienda* inquit S. Paulus. Præclare id exponit S. Laurentius Justinianus in Libro de discipl. & perfectione. c. 10. *Singuli itaque Deo famulantes studeant proprias interioris atque exterioris hominis, loco & tempore dirigere actiones: anteponenda postponant, & agenda prætereant: maximi proculdubio periculi est, prout suggerit animus, velle degere. Propria cunctis consulendum est, ut taliter unumquodque*

quodque disponant opus, ut qualibet hora propriam habeat actionem. Sciant quando orationi, quando lectioni, quando operi manuum incumbendum sit; ne accedia spiritui, in mentis dubietatem, vel hebetudinem evecti, tempus suum inaniter consumant.

Quæ verò damna, ex hujus vitæ ordinatæ, constantiæque in agendo, neglectu, oriuntur; idem Sanctus Venerum Patriarcha mox subdit: *Quam sepe lectioni vacant, cum orare deberent, orationi insistunt, cum liceret operari, ac per hoc tempore oppressi, fraudèque decepti, cuiusvisque operis debito privantur fructu. Non sic verò, qui pollent prudentiâ: suo enim tempore orant, suo legunt, suo tempore manibus operantur; singula singulis persurgunt horis, nec penes ipsos quidquam inordinatum prætermittitur.*

Statâ hujusmodi tempora servandi specimen nobis præbuit Sanctus Propheta David, quando vespertino, matutino, & meridiano tempore in laudes & præconia Dei erupit; idque magnâ constantiâ. *Vesperè, inquit, & manè & meridie narrabo (Laudes DEI) & annuntiabo, & exaudiet vocem meam.* Psalm. 54. Deus enim in oratione constantes ac perseverantes exaudire consuevit.

Simili quoque exemplo præluxit Propheta Daniel, qui non solum degens in Jerusalem; verum etiam translatus cum aliis captivis in Babylonem; more Judæorum statuta tria orandi tempora exactè observabat: *Qui ingressus est domum suam, & fenestris apertis in cœnaculo suo contra Jerusalem, tribus temporibus in die flebat genua sua, &*

adorabat, confitebaturque coram Deo suo, sicut & ante facere consueverat. Dan. c. 6. 10. Tria sunt tempora, ait Sanctus Hieronymus, quibus Deo flebenda sunt genua. Tertiam, Sextam & Nonam, Ecclesiastica traditio intelligit. Orabant autem Judæi horâ tertiâ, quia tunc Lex data est in Sina, & eadem orat Ecclesia, quia tunc Spiritus sanctus datus in Pentecolte. Sextâ, quia tunc erectus serpens æneus in deserto: eadem orat Ecclesia, quia tunc Christus est crucifixus. Nonâ, quia tunc petra dedit aquas in Cades: uti & Christi latus in cruce tunc perforatum, Sanguinem dedit & Aquam. Porro tertia, sexta, nona computantur ab ortu Solis, Hebræi enim diem, ut Romani noctem, dividebant in quatuor horas; prima erat ab ortu Solis, continebaturque tres horas nostras, ac durabat à nostra sexta ad nonam. Horâ nostrâ nonâ, incipiebat tertia, & durabat usque ad nostram duodecimam: tunc enim incipiebat eorum sexta, quæ durabat usque ad nostram tertiam pomeridianam, à qua incipiebat nona eorum, & durabat usque ad vesperam. Hæc ergo statuta tempora exactè constantèque observabat Daniel.

Quantâ diligentia, constantiæque orandi tempora observavit S. Bernardinus, commemorat in ejus vita Suerius cap. 32. Dum enim quotidie horâ statuta devotioni vacaret; nulli ad eum patebat accessus, neque Principi, neque Regi, sed cogebat expectare omnes: dignus alloqui divini; statique precandi temporis altimator; quod tempus Cacadamon, vel

E e e 3 maximè

maximè infestare solet, ad eò ut S. Joannes Climacus gradu 18. scriptum reliquerit, eodem tubæ spiritualis signo convocari Fratres ad orandum; & nemo convenire ad eos perturbandum.

Sancti Bernardini eximius Emulator exitit noster Pater Michaël Turrianus Doctor Complutensis, qui postea in Societate micà pietate & sanctimonix opinione illuxit: de quo refert Eusebius Nierenbergius Lib. 4. Doctr. sic. 8. c. 51. Eum nec morbo, nec ullà occupatione, nec ullius reverentià à suis exercitiis impeditum; sed ad eò constantè ea peregrisse ut statas illorum horas nunquam perturbaret. Accidit aliquando, ut cujusdam exercitii horà acciretur à præcipuo Magnate, qui instantè & magnà cum festinatione Michaëlem advocabat pro re magni momenti: hæc ille dubius, quid ageret; an procederet in exercitio suo, an adiret advocantem; utrumque fecit; ivit, sed ut postularet principem, illum permitteret prius inceptum exercitium suà horà absolvere; annuit ille: Michaël autem domum illico repetens, devotioni suæ fecit satis; atque absoluto illius horæ penso, Magnatem repetiit.

Denique. Ut pro Fratribus nostris Coadjutoribus quid imitandū attextam; in exemplum sibi statuunt Fratrem nostrum Cyprianum Zapatam, de quo idem Eusebius recenset l. c. eum dum res rusticas foris curaret; tam rerum spiritualium exercitiis tenacem, ut in villa sibi & Socio solitariis semper ad illas pulsaret, non secus atque si in Collegio forent: quin & cum solus ipse ad rus

abiret, secum ferebat tintinnabulum sibi que soli ad orandum signum daret.

Ad eò exacti, & ad admirationem accurati, in tempore statuto observando fuere Viri sancti & perfectionis avidi: non ignorantes, ab hac accuratione tria maxima vitæ ordinata bona permanere, scilicet modum, decorem & stabilitatem: teste Doctore Mellisso Serm. 49. in Cent. *Discretio* (inquit) *omni virtuti ordinem ponit: ordo servat modum; & decorem etiam ac perpetuam.*

Quapropter, Charissimi, quique vestrum in Tirocinio assuecat, & consuetudinem stabilem acquirat singula exercitia spiritualia congruo, opportuno atque tempore peragere; nunquam sine necessitate, aut causâ iustâ differat, aut in tempus inconveniens illa rejiciat, ne fortè ea festinanter, ac promissa imperfectè, obiter, & absque fructu debito, in angustias temporis coacta, decurrere compellatur; Judicijque severi, etiam iustitias judicantis minus cogatur incurrere. Sed potius tempus ab Obedientia aut Regulâ statutum ad amissim observet; nisi vel necessitas, vel charitas, vel obedientia aliud suadeat, exigatque: exemplo Davidis, Danielis, Bernardini, aliorumque è Societate Virorum illustrium. Hæc ratione modum, decorem, perpetuitatem tenebimus, fastidium evitabimus, magnâque jucunditate omnia prælabimus: nam ut docet S. Laurentius Justinianus l. c. *Qui cuncta statuta perficiunt temporibus, ideo proficiunt, vitæque suam sine tedio ducunt. Anni facilitatem, & ex varietate ac ordine*

seu vitatem sentiunt; ut scribit D. Hieronymus Epist. ad Latam: Sic dies transeat, si nos inveniat laborantem; orationi lectio, occupatur.

lectioni succedat oratio; brevis videbitur tempus, quod tantis operum varietatibus occupatur.

EXHORTATIO III. DE DEVOTIONE SUBSTANTIALI.

T H E M A.

*Obtulerunt mente promptissimâ atque devotâ primitias
Domino. Exodi c. 35. 22.*

V E L:

*Devotioni querenda pro mensura gratiæ Dei ipsis communi-
cata insistant. Reg. 21.*

Rostquam Patriarcha Jacob. Gen. Cap. 28. in somnis vidit admirabilem illam scalam à terra ad cælum pertingentem; Angelosque in ea ascendentes & descendentes, ac Deum ipsum summitati scalarum innixam: Lapidem illum, in quo dormierat, erexit in tutalam, id est, erectum statuit, ut visionis & apparitionis sibi factæ monumentum esset: Et fundens oleum de super, in signum consecrationis, ut ait Abulensis: Res enim consecratæ oleo inunguntur. Hoc ritu lapidem Deo consecravit Jacob; eodémque postea tanquam altari consecrato usus est, in quo sacrificavit. Patriarchæ hujus exemplo Ecclesia altaria ac templa sacrâ unctione Deo dicat & consecrat. Illa autem olei unctio, & quæ à Jacob, & quæ ab Ecclesia peragitur, veræ devotionis est symbolum, quâ sponte, placido & grato corde nos Deo devovemus & consecramus; ejusque servitio nos, non coactè; sed magnâ animi promptitudine offerimus. Simili unctione, ut refert theodoretus, solitæ sunt thecas martyrum piæ mulieres, ad suam erga illos devotionem contestandam, inungere. Et

Et Dæmon, tanquam Dei & Sanctorum simia, ut scribit S. Augustinus Lib. 16. de Civit. Cap. 38. hanc unctionem in sacris suis imitatus est, quando suis persualit lapides Termino (falso deo, limitum custodi) inungere & consecrare, in devotionis diabolicæ signum. Oleum igitur devotionis est symbolum. Quæ duplex est, una vera solida & essentialis à Theologis nuncupata; altera, prioris effectus & fructus, accidentalis dicta, & alio nomine, suavitas & consolatio spiritualis appellata. De hac in exhortatione sequenti, de priorè verò in præfenti agemus s ejusque ternos effectus, quòd scilicet sanet, faciliat, roborat, ex olei proprietatibus declarabimus.

I.
Oleum
devotio-
nis sanat.

I. Prima olei proprietas est, sanare, vulnera fovere, & mitigare dolores. Utenim apud S. Lucam c. 10. legimus: ei, quem latrones. gravissimis plagis impositis, semi-vivum reliquerant; Samaritanus ille obligavit vulnera, oleum infundens & vinum. Vinum, ut vulnera constringeret, & saniem abstergeret; Oleum, ut partes vulneri vicinas leniret, foveret & roboraret. Quemnam verò vulneratus ille & semi-vivus designat, nisi hominem quem vis, peccati originalis telo sauciatum, & inter ceteras plagas, peccati fomite in voluntate percussum; ex quo, teste Doctore Angelico 3. part. q. 27. art. 1. *Languor & difficultas ad bonum, pronitas & propensio ad malum nascitur*: adeò ut homo Paralytici instar, vix manus ad laborandum; vix pedes ad ambulandum, in via Domini, movere valeat: Huic autem gemino vulneri, gratia

divinæ auxilio, oleum verè devotionis medetur; quæ hominem, Deo se devotentem (nam inde devotio nominis trahit) ei tradit, acque obsequio eius mancipat, ad omne opus bonum, Deoque gratum, exercendum disponit; ac propensionem in malum adimit.

Devotio enim est fructus Spiritus Sancti, qui est Fons vivus, Ignis Charitatis, & *spiritualis unctio*, ut in Hymno canit Ecclesia; id est, fons & vis devotionis, religionis, fervoris & charitatis. Devotio est filia gratiæ, nam quòd quis promptam hanc voluntatem nactus sit, ex gratia procedit, & omne peccatum rejicit. Devotio est fons bonorum operum, quia est generalis actus seu voluntas, quæ ad omne Deo gratum afficimur. Est actio & effectus virtutis Religionis: ejusdem enim virtutis est quidpiam facere, & promptam habere id faciendi voluntatem: cum igitur cultus divinus, Deique obsequium religionis sit actus, sequitur etiam voluntatem divinis obsequiis promptè vacandi, ad religionis virtutem pertinere. Est etiam actus & effectus charitatis, si ex ejusdem motivo procedat. Si enim Deo placendi studio opera devotionis exerceamus, ad virtutem caritatis spectare censentur. Qui enim aliquem amat, universas amici in amore prosequitur: filium ejus, servum, equum, canem; cum omnia hæc in rerum amatarum cumulo contineantur: Ita pariter Deo efficaciter placere, ejusque in omnibus obsequio mancipari desiderans, omne quòque peccatum fugens, omne, quod DEO gratum accidere autumat, præstare gemit. Denique

Devo-

Devotio, Authore Angelico 2. 2. q. 82. art. 1. *Est voluntas quoddam promptè se tradendi ad eas, quæ pertinent ad Dei famulatum.* Ad omnia igitur illa, devotio inclinatur, omnia illa tanquam effectus caulat, sive sint obsequia Dei exteriora, sive interiora, quæ in ejus cultum & honorem suscipimus. Qualia sunt, jejunium, vigilia, genuflexio, corporis castigatio, multiplex virtutum affectio, psalmodia, sacrificium; imò & ipsa mentalis oratio: quæ & causa est hujus devotionis, quatenus promptam illam voluntatem generat; & est ejusdem effectus: quia prompta hæc voluntas jam genita; sicut ad alia opera bona; ita & ad opus orationis mentalis impellit.

Ex quibus omnibus liquet, hanc spiritalem unctionem; hoc devotionis oleum binam illam animæ vulnera curare; dum languorem & difficultatem ad bonum exurit, & propensionem ad malum, per contrariam in bonum proclivitatem minuit atque eliminat. Quare in hac devotione, Charissimi, in dies conemur crescere, nosque perficere; ut quidquid ad Dei cultum & obsequium conducit, non solum obeamus; sed & promptè, alacriterque aggrediamur: *Hilarem enim latorem*, promptum & alacrem, *dixit Dominus*. 2. Corinth. 9. 7.

II. Altera olei proprietas est, facilitate & promptitudinem, alacritatemque ad operandum inducere: quemadmodum oleum horologiorum rotas, difficulter & gravatè incedentes, & tardè mobiles, expeditas, facilesque ad currendum reddit. Corium similiter, aliis durum ac intractabile, molle &

flexile efficit; atque in omnes usus, ac formas coaptat: ita verè devotionis oleum voluntates hominum, aliàs duras lenit, mitigat, promptas, alacres, & ad omne Dei obsequium expeditas reddit; licet caro fragilis obmurmuret; sensus contradicat; & homo inferior difficultatem experiatur. Cum enim devotio omnia hujusmodi obsequia, tanquam media ad venerandum deum, cui summè placere desiderat, unice respiciat, ardua & amara, ut facilia & dulcia amplectitur; cunctaque difficultatum obstacula fortiter perumpit; molestiam minuit; laborem alleviat & dulcorat amarorem; jugumque domini suave, & onus leve reddit.

Quò spectat illud Isaïæ Cap. 10. *Putrescet jugum à facte olei*; id est, in præsentia olei: quemadmodum enim boum equorumque juga arida, oleò unctà lentescere, mollescere, dissolvi, ac tandem putrescere consueverunt: Et sicut, ad Literam, opis & misericordix divinæ præsentia, jugum Regis Sennacherib, quo Judæos vexavit, tributisque oneravit, per Regem Ezechiam victorem putrescet ac dissolvetur: ita tropologicè & moraliter oleo divinæ gratiæ & unctionis Spiritus Sancti, & veræ devotionis, quidquid aliàs jugi instar gravat, quidquid oneris instar premit; facili negotio supportatur ac superatur. Experti id, teste S. Gregorio L. 19. Moral. c. 12. & 13. Apostoli & Discipuli Domini, qui in die Pentecostes, Spiritus sancti oleo delibuti & pietatis, devotionis, religionis & caritatis spiritu repleti, omnia ardua & dura velut festucas dirupere; ad contumelias

F f f & igno-

& ignominias risere; carceres, vincula, cruces, rotas, ignes, mortes, courosas ac delicias reputavere. Oleo enim, inquit I. C. Gregorius, Spiritus sancti unctio designatur, de qua dicitur: computrescit jugum à facie olei: jugum enim à facie olei computrescit; quia dum Spiritus sancti gratia unguimur; à captivitate nostra servitute liberamur.

Vera hæc devotio, ejusque energia ac efficacia præclatè eluxit in filiis Israël, Exodi cap. 35. 21. Cum enim Moyses Dei jussu templum exornaturus, & ei de necessariis prospecturus, decimas, aliâque necessaria exegisset: Mox Israelitæ obtulerunt mente promptissimâ, atque devotâ, primitias Domino, ad extruendum tabernaculum, & ad ejusdem cultum, vestesque sacras requisita. Nam Principes obtulere manu liberali gemmas, & lapides pretiosos, ad consiciendum rationale: Viri ac mulieres donavere aurum, argentum, purpuram, byssum, annulos & armillas ad ornatum sacerdotalem: Verbo ut Sacer textus innuit: *Viri & mulieres mente devotâ obtulerunt donaria, & cuncti Filii Israel voluntaria Domino dederunt.* I. C. Atque hæc vera fuit devotio: omnia scilicet, ad cultum & obsequium Dei, promptè, alacriterque exhibere.

Pari devotione refulsit inclytus Rex David, ideòque Psalmo 58. 8. edixit: *Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, quoniam bonum est. Quid est voluntariè sacrificabo? promptè delectabiliter, devotè. Voluntate promptâ sacrificium obtulit; aliud non*

intendens, quàm Deo placere, in quem locum D. Augustinus: *Laudatur (Deus) voluntate; ametur charitate; gratitum sit, & quod amatur, & quod laudatur. Quid est gratitum? Ipse propter se, non propter aliud. Confitebor nomini tuo, non propter aurum & argentum, non propter divitias, honores, ac dignitates, quæ mihi dones; sed quoniam bonum est. Nihil melius invenio, quàm nomen tuum, quam te Domine.*

Itaque facilitat devotionis unctio, à jugum aliàs grave, leve ac suave efficit. An non idem vos experiri debetis Charissimi, quando jugum Dæmoniorum mundi, carnis, peccati & concupiscentiarum pravæ, quos in sæculo vos pressit & gravavit, non longo post tempore computruisse, & ablatum esse sentistis? Unde autem istud? Utique à facie olei: per gratiam Spiritus Sancti qui oleo devotionis vos unxit, difficultatem & languorem ad opera bonorum ad charitatis, humilitatis & obedientiæ exercitia sustulit; imò facilitat & jucunditate mirâ dulcoravit; & jugum Christi, quod antè grave esse debebat, leve reddidit? *Quomodo enim est grave, cum sit dilectionis mandatum, ait Sanctus Augustinus L. de natura & gratia, cap. 69. aut enim quisque non diligit; & ideo grave est; aut diligit, & grave esse non potest. Semita vitæ dura sunt timori, leves amori. Ubi amor est, ibi labor non est, ait Sanctus Bernardus. Ergo ut non laboremus, amemus; & obsequio DEI per devotionem veram, nos totos contremus.*

III. Tertia olei proprietas est, confortare, roborare, vegetare, corpusque ad luctam & certamen habile reddere. Unde Athleta olim, luctaturi, oleo se inungebant, ut nervi & caro mollesceret. Devotio non tantum ad opera pietatis, & cultus divini communia; verum etiam ad ardua promptos paratissime reddit: cum enim servi Dei, Christum sequentes, & eidem se penitus devoventes, crucem post Christum portare debeant, ardua quoque ac difficilia, superanda occurrunt; ad quæ perfringenda, vera devotio roborat. Quod admirabili modo Christus redemptor noster exprimit in se, & luculento exemplo nobis ob oculos ponere voluit; tum in initio, quam sine mortalitatis suæ; ut quantum nos in initio & sine religiosa conversationis nostræ, devotio esse oporteat, edoceret. De principio vitæ suæ sic inquit: *Sacrificium & oblationem voluisti, aures autem perfecisti mihi.* Psal. 59. Vel ut septuaginta vertunt, *Corpus autem adspicisti mihi.* Tunc dixit *ecce venio*; in mundum; *ut facerem voluntatem tuam*, quam perfectissimè & promptissimè, *Deus meus voluit, & legem tuam in medio cordis mei.* Hanc voluit, id est, summè ardentèrque dilexit, & in medio præcordiorum meorum abscondi; atque in medio ventris mei gustavi, ut innotescat, quia *meus cibus est, ut faciam voluntatem Patris mei*: Etiam in maximè arduis ac difficillimis: in contempu nimirum & dolere, in passione ac morte. Et hoc quidem in vitæ exordio: at quid in fine? Qui orationem in horto Getsemani conclusit? *Veruntamen, ait, non sicut ego volo, sed sicut tu.* In

quæ verba Venerabilis Beda, scribit: *Non inquam fiat hoc, quod humano affectu loquor: Transeat à me Calix iste: sed id, ob quod in terras tuâ voluntate descendit. Ut scilicet calicem passionis à te præparatum, ad fundum usque exhauriam.*

Salvatorem nostrum in hoc devotio- nis heroicæ exercitio imitati sunt Apostoli, ut supra insinuavimus, insecuti sunt alii viri Apostolici. Ex innumeris unus sufficiat Venerabilis P. Martinus Stridonius, è Societate nostra, opinionis sanctimonix, & vaticinio de Domus Austriacæ exaltatione illustri: qui hoc devotio- nis Spiritu plenus, ad ardua quæque se Deo suscebat: *Ecce venio, ajebat, ut faciam voluntatem tuam. Sive ut ire jubes ad lucem, sive ad tenebras; sive ad quietem, sive ad labores; sive ad solatia, sive ad acerbitates; sive ad vitam, sive ad mortem; sive per aquam, sive per ignem; sive per infamiam, sive per bonam famam: Deus meus voluit, & legem tuam in medio cordis mei ita defixi, ut non nisi juxta eam, quies & motus & omnia mea dispensentur.*

Quæ cum ita sint, Charissimi, ut Sancti Parentis nostri iussioni pareamus, & pro mensura gratiæ Dei, nobis communicatæ, devotio- ni quærendæ insistamus: hic sit conatus noster, hoc desiderium, ut in omnibus voluntati Dei conformemur, eisque quàm promptissimè servire aveamus. Sitque formula vitæ nostræ, illud Davidis: *Anima mea illi vivet, & semen meum serviet illi.* Psal. 21. 30. Id est, opera mea illi perfectè servient: quod ut præstemus, Spiritum Sanctum, qui est *fontis vivus gratiæ, ignis consumens, charitas fervens, & Spiritus*

lis Unctio, indefinenter imploremus, ut oleo vere devotionis nos perungat. Hæc ejus unctio vulnera nostra sanabit; dum languorem ad bonum, ac pronitatem ad malum corrigit: deinde instar olei olivarum facilitatem operandi, alacritatemque in omnibus ad Dei obsequium spectantibus exemplo Filiorum Israël ac Vatis Coronaci concedet. Denique juxta Christi Domini, virorumque plurimorum Apostolicorum prototypum, ad ardua promptè aggredienda confortabit; & non modo devotionem, sed etiam religionis & caritatis virtutem, magnis incrementis amplificabit.

EXHORTATIO IV.

DE DEVOTIONE ACCIDENTALI SEU SENSIBILI.

T H E M A.

Unxit te Deus, Deus tuus, oleo letitiae.
Psalm, 44.

Vel ex Regula.

Quemadmodum Reges, & Principes hujus sæculi subditos, & milites in letitia, atque alacritate sibi servire: & parentes filios in hilaritate, & jucunditate degere cupiunt; ita pariter, & multo magis Deus Princeps noster benignissimus, & Pater amantissimus famulos, & filios suos lætos & alacres esse desiderat. Hoc autem inter cætera per devotionem accidentalem, seu sensitivam, ac consolationes spirituales efficit; quæ devotionem veram, ac solidam, nullòque modo ab aliqua dulo-dine dependentem, consequitur; & contra veræ, & substantialis devotionis oblicula, ac impedimenta aut tollit, aut saltem minuit. Primum Impedimentum

vera devotionis, & promptitudinis ad Dei obsequium est *carnis fragilitas* laborem fugiens, & ad quietem anhelans: de qua Christus in horto ad dormientes Apostolos: *Spiritus quidem promptus est; caro autem infirma.* Matth. 20. 41. Secundum impedimentum est *Sensualitas*, seu appetitus sensibilium voluntati contradicens, quæ carnis & sæculi sunt, concupiscens, & timorem virtutis, ac rerum spiritualium repugnantiam inducens: de quo Sanctus Paulus ait: *Constat ut Legi Dei secundum interiorem dominum; video autem aliam Legem in membris meis; repugnantem Legi mentis meæ.* Rom. 7. 22. Tertium est *Necessitas huius vite*; quæ nos ad curam corporis, sanitatem, & alia, sine quibus non subsistit, perpetuò advocat, quò pertinet, quod Sanctus Paulus dixit: *Nemo unquam carnem suam odio habuit; sed nutrit, & fovet eam.* Ephes. 5. 29. Deus autem Pater optimus, per consolationes spirituales, cor intimè penetrantes, & suavitate demulcentes, carnis imbecillitatem erigit, sensualitatem comprimit, & immoderatam huius vite curam rejicit, & animam in quâdam admirandâ serenitate, ac tranquillitate constituit.

De hac devotione sensibili tanquam oleo dulcedinis in præsentî exhortatione agemus, & fragilitatis, sensualitatis, & necessitatis remedium nobis adferre demonstrabimus.

1. Suavitas spiritualis, quam Deus puris mentibus elargitur, magni sanè est æstimanda: nam 1. est suavissimum & præstantissimum contra infirmi-

tatem, & fragilitatem carnis nostræ labores fugientis, & quietem amantis remedium: Hæc enim non solum velut oleum Athletas; verumetiam, ut vinum liberaliùs haustum milites, aut assultum in mœnia paraturos, aut in hostilem aciem impetum facturos animat, excitat, & corroborat. Hæc dulcissima suavitas, quia res sancta, & sanctitatis effectrix est, oleo sancto, quò Sacerdotes inunguntur, & Sacramenta perficiuntur, meritò assimilatur. Et iis, quæ de oleo hoc sancto scribit D. Cyprianus (de cardinalibus operibus Christi: titulo de unctione Chriftimatis) olei devotionis vis, & proprietates bene explicantur 1. *Hoc oleo, inquit, (scilicet sacramentali, & sacerdotali) uncti, cum spiritualibus nequitis luctantur, nec factoribus spuris imbuti possumus, qui balsami spiritualis odore fragramus.* 2. *Hoc oleum à creditorum Usuris sub Eliseo Propheta mulierem liberavit.* 3. *Hoc oleum Elia tempore Sareptanam pavit, nec lecythus trina effusione defecit.* 4. *Hoc oleo Jacob lapidem, quem supposuerat capiti, unxit; & familiari mandato eruditus inter Sacramenta ascensionum & descensionum, & Discursus Angelicos, innixum scala sublimi videns Deum, quid virtutis hæc haberet unctio, intellexit.* 5. *Samuel quoque ad Reges initiandos sine oleo non accedit.* Hactenus S. Cyprianus. Eadem autem, quæ illi unctioni sanctæ tribuit, perquam aptè suavitatis, & consolationis oleo applicantur, vim enim infirmitati nostræ medendi, non obscure insinuant. Nam

1. Caro nostra ad luctandum
Fff 3 cum

cum Dæmonibus infirma est; at consolationis spiritualis oleo peruncta, Dæmonum impulsibus generose retundit; nec spuris peccatorum, & tentationum fœtoribus imbutur. 2. Caro nostra ad compunctionem, & opera poenitentiae, quibus noxarum debita expungamus, debilis est; at hoc oleo Spiritus perfusa, poenis spontaneis libens atteritur, mens compungitur, & in lacrymas ubertim solvitur, quibus peccatorum debita deleamus. 3. Caro nostra ad resistendum inolitis vitiis, & passionibus languida est; at una cum Spiritu, pane hoc oleato pasta, & pinguedine spirituali saginata, & confortata fortiter dimicat, ac de vitiis suis, cupiditatibusque triumphum reportat. 4. Caro nostra fragilis est, mentisque virtutum scalam ascendere paranti, non raro contumaciter reluctatur: at hoc oleo dulcedinis tincta animatur, ac roboratur, ut tam alacriter per vitae contemplativae actiones ad DEUM, per virtutum gradus ascendat, quam per vitae activae opera ad proximum descendat. 5. Caro nostra saepe rebellis est, & aegre Spiritui subijcitur: at suavissimis Spiritus solatiis delinita, sponte se ejus gubernaculo subdit, & ille tanquam Rex inunctus facili negotio, carni imperat, eamque suis quo libet habenis inflectit, ac dirigit.

Hanc infirmitatis carnis nostrae medelam, hanc olei devotionis roborans diuim, clarè exprimit Doctor Mellifluus Serm. 1. de Dedicatione, ubi caeremonias consecrationis templorum,

in nobis tanquam templis DEI, ut impleri asserit: De unctioe templi quam perficit Episcopus, sic ait: *Decesse est, ut unctio spiritualis gratia adjuvet infirmitatem nostram; observantiam & multimoda poenitentia cruce, devotioe sua gratia liniens: quia nec sine cruce sequi Christum, nec sine unctioe crucis asperitatem ferre quis possit. Hinc est, quod multi abominantur, & fugiunt poenitentiam, crucem quidem videntes, sed non etiam unctioem. Vos qui experti estis, ecce scitis, quia verè crux nostra unctio est, & per gratiam Spiritus ad virtutis, suavis, & delectabilis est poenitentia nostra, & ut ita dicam amaritudo nostra dulcissima.*

Expertus has Spiritus delicias Sanctus Franciscus Xaverius, & mirabile inter ætumnas gravissimas, & labores plurimos, maximosque in India carnem fragilem ita roborari sensit; ut præ abundantia gaudiorum exclamaret: *Satis est Domine, satis est!* Aut mirae gaudia, aut tolle me de hac vita! nec enim, cor mortale tanta gaudia capere potest: At verò, quid hoc oleo confortatus suspirabat & anhelabat? Nil nisi labores, sudores & adversitates: unde exclamabat: *Amplius! amplius!*

O igitur præclarum infirmitatis carnis nostrae remedium! O suave debilitatem nostram roborans alexipharmacum! quod amarum efficit dulce, & grave, omninò leve reddis! verè Propheta Regius ait: *Psalm. 22. 1. Impinguasti in oleo caput meum: Scilicet oleo dulcedinis spiritualis, ut ex-*

ponit Cardinalis Bellarminus in hunc locum: & mox sentit vim confortativam, dum ait: *Et calix meus inebrians, quam preclarus est? Calix ad veritatis mihi vini instar dulcis, & gratus est, neque tantâ dulcedine inebriat; ut difficultatem non sentiam, nec ullas adversitates aestimem, aut pertimescam.*

II. Deinde consolationes spirituales *Reverendium* præbent *sensualitatis* nostræ, quæ semper sibi grata; jucunda, amœna, & sapida sectatur; ab his ut Divina Bonitas mentes abstrahat dulcedine Spirituum intimè penetrantè, homines suo obsequio dedicatos, delinã, & velut oleo impingat: quæ suavitas ab anima in ipsum corpus non raro derivatur. Adumbratur hoc, oleo illo, quod Moyses super caput Aaronis, Psalm. 131. 2. Tantâ abundantia fudit, ut usque in barbam ejus descenderet, & super oram vestimenti manaret; Sic enim devotio illa suavissima nullo modo in capite Aaronis, hoc est in mente hominis se continet; sed ad oram vestimenti, ad corpus scilicet, carnemque descendit; ita ut cum Davide dicat: *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum,* Psalm. 83. Tantâque est suavitas, ut quamdiu durat, hominem quasi felicitati status innocentie relinuat; & mentem ab omnibus mundi deliciis & voluptatibus, quæ cum ea comparari nequeunt, potenter avellat.

Hanc devotionis suavitatem experitur, Vates Regius exclamabat: *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine,*

quam abscondisti timentibus te? Psalm. 30. Magna sed abscondita, iisque tantum cognita, qui DEUM timent. Hæc dulcedo ita abstraxit Prophetam ab omnibus mundi voluptatibus, ac humanis solatiis, ut dixerit: *Reverti consolari anima mea. Memor sui Dei, & delectatus sum.* Psalm. 76. 3.

Hoc oleum, & manna gustabat Abbas Joannes, de quo Cassianus coll. 19. Eum tanta perfundi solitum interiori dulcedine, ut ne id quidem recordaretur, an pridie comidisset. Ecce quomodo hoc manna spirituale omnem sensualitatem extinguit! Sanctus Ephrem quoque idem manna degustavit: qui, cum ejus præcordia celesti læticia penè rumperentur, exclamabat: *Recede à me Domine parumper, quoniam vasis hujus infirmitas ferre non potest.* Sanctus quoque Bernardus iisdem gaudiis ita absorbebatur, ut toto die lacum obequitans, nunquam eum viderit, & toto anno in una cella degens, adhuc ignoraret, an ea tectum haberet; qui proinde Epist. 114. *Revera, inquit, illud verum & solum gaudium est, quod non de creatura, sed de creatore percipitur, & quod cum possideris, nemo tollet à te, cui comparata omnis aliunde jucunditas maror est, omnis suavitas dolor est, omne dulce amarum, omne decorum sælum, omne postremò, quodcumque aliud delectare possit, molestum.* Ecce quam suaviter & efficaciter hæc Spiritus dulcedo cunctis inceditur sensualitatis nostræ blanditiis!

Atque hæc videtur causa esse, cur divina Bonitas eam quandoque infundat vitæ religiosæ

religiosæ Tironibus, & viam spiritûs incipientibus; ut eos scilicet à voluptatibus mundi, à deliciis sensuum, & carnis abstrahat. Et ut S. Bonaventura scribit in process. 3. Relig. ad finem: *Ut Novitii videant, quàm largè DEUS remaneret sibi servientes, & quàm bonum sit servire tam dulci Deo: Item ad confirmationem Fidei illorum, ad robur Spei, ad charitatis accensionem, ad desiderii inflammationem, & ad eruditionem; ut videant quomodo sit pergendum; non secus atque in tenebris lumen ostenditur, ut videatur, quâ sit eundem, & à quibus cavendum.* Ita Doctor Seraphicus. Est proinde hæc suavitas lac infantibus, & solidus cibus adultis: quoniam omnes hæc internâ suavitate pascuntur, & pro statuum varietate succrescunt.

Hanc igitur suavitatem & consolationem spirituales, Carissimi, ardentè vobis deüderare, & humiliter à Deo postulare licebit, non propter se, non propter gustum, & delectationem vestram; sed ut illâ, quasi instrumento ad omne bonum provehamini: eâ tanquam saccharo allecti, orationem non aridam, & tepidam, sed pinguem & ferventem DEO offeratis: eâ tanquam lacte ab uberibus mundi, & carnis abstrahamini; eâque inescati omnia sensuum irritamenta naulectis, ac despiciatis; sensualitati verò ingrata, & aspera promptè, alacriterque amore Dei amplectamini.

III. Denique hoc dulcissimum devotionis oleum. *Remedium præbet nimia sollicitudinis, pro corpore, & ejus sanitate, & curæ anxie de rebus temporalibus,*

III.
Est reme-
dium
necessi-
tatis.

aut futuris: Devotio enim mentem serenat, & pacificat, & dum gaudet, ac solatio etiam in carnem redundante eam pascit, omnes cogitationes, & sensus colligit, & in Deo, omnis dulcedinis fonte, defigit; atque ita homo interior, & exterior conjungitur, & per gratiam Dei eò perveniunt, ut simul valde uniti, & concordés ambulent in Domo Domini, de rebus aliis minimè solliciti; sed parati cum exultatione magnâ, ad omne, quod DEUS præcipit: *Inebriabuntur ab ubertate domus tue; & torrente voluptatis tabescent.* Psalm. 35. Torrentem vocat ob copiam dulcedinis; ebrietatem autem, quæ dum uterque homo his solatiis saturatur, quasi à vita mundi, & à se ipsa alienati, nihil in terra vident, nec curant; sed intus fervent spirituali ardore, qui fervor ad multa impellit, quæ mundanis inepta, ac itultra videntur. Ita S. Franciscus Seraphicus hoc aliter quasi ebrius, & omnium oblitus, se mundi ludibrium fecit, quia non aliud in corde, & ore habebat, quam *Deus meus & omnia!*

Deinde cor & animum sic ab omnibus abstractum impellit, ad orationem attentam, & devotam, ac Deo placentem instar musicæ, ex multis concordiis vocibus concinnatæ; cum enim corpus, appetitus, phantasia & sensus sint participes pretiosissimi unguentum devotionis, & lætitiæ, in omnibus ad suavem orationis musicam conciliendam se accommodant, & collaborent, ut DEUS ex toto corde, ex tota animâ, ex tota mente, &

ex omnibus viribus ametur : atque ita devotio, & amor Dei prospiciunt nobis de affectibus omnibus, propolitis, donis, & muneribus ; quæ Domino in oratione offeramus : omnisque alias virtutes ad suam symbolam conferendam invitent. Penitentia virtutem advocant, ut corde contrito, & humiliato Deum placeat. Obedientiam vocant, ut Deo pareat. Humilitatem accersunt, ut ei se submittat. Gratitude, & reliquis virtutes, ut actus suos heroicos exerceant : ipsam quoque Religionem invitant, ut Sacrificia sua offerat, quæ David Psalms. 65. 15. *medullata*, id est, magno spiritus fervore plena nuncupat. Denique devotio illa suavissima vobis suggerit omne genus verborum, ad colloquendum cum DEO : quamobrem à S. Bernardo Serm. 15. in Cant. *Anima lingua* nuncupatur : eoque Spiritus Sanctus utitur, ut nos linguis igneis loqui faciat : ideoque Apostolus suadet ; ut eam comparare videamus. Ad Ephes. 5. 18. *Implemini Spiritu Sancto loquentes vobismetipsis, in psalmis-hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes, & psallentes in cordibus vestris Domino, gratias agentes semper pro omnibus.*

O felix Anima, quam Spiritus Divinus hæc devotione replet ! eandem cum carne concordem conjungit, sensus omnes, ac potentias unit, ad simul

suaviter orandum, Deum laudandum, omnisque generis virtutes exercendum invitat & allicit ! Tua sunt Domine hæc dona ! Tuus est iste ignis, tua est devotio, quæ linguas nostras movet, tua est *Unctio*, quæ docet nos de omnibus. 1. Joan. 2. 27.

Quapropter, Carissimi, si quis vestrum hæc devotione seu dulcedine, ac consolationibus præditus est, Deo gratias agat, se eam indignum agnoscat, & eò fidelius Deo serviat. Qui verd eam careat, non tristetur, sed in voluntatem divinam se resignet, eamque à Domino flagitet ; ut si Deo placeat, eam potiat, non ob gultum & delectationem suam ; sed ob Dei beneplacitum, & gloriam ; ut hoc Oleo 1. confortetur ad omne malum declinandum, ad omne bonum alacrius perficiendum, atque per scalam perfectionis, usque ad apicem constantius ascendendum. 2. Ut sensualitatem domet, dum cor, & caro in Deum vivum exultant ; atque ita omnis dulcedo sensualis in amaritudinem, omnis fallax gratia, & pulchritudo in fœditatem, omne delectabile in molestiam convertatur. 3. Denique. Ut mens, phantasia, appetitus, sensus, & omnes potentia hoc oleo delibata cum spiritu concordent, & Deum intimâ pietate orent, laudent, & glorificent.

Ggg

EXHOR-

EXHORTATIO V. IN REGULAM XXI. SUMMARI.

Exhibet causas, & remedia Ariditatis.

T H E M A

Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Psalm 142. 6.

Vel ex Regula 21.

Literarum Sacrarum monumenta Jud. 1. 15. referunt, axam filiam Caleb cum patre suo in itinere progredientem suspirasse: ausiens verò in Caleb: Quid habes, inquit? At illa respondit: Da mihi benedictionem: Terram australem & arenentem dedisti mihi (quam Solis calores exsiccant) junge & irriguam; deditque ei Caleb irriguum superius, & inferius. Quid Filia Caleb denotat, nisi animam veræ devotionis cupidam; sed ex se instar terræ arenosæ aridam, absque aqua devotionis sterilem, atque à cupiditatum ardoribus, magis adhuc eam exsiccantibus, oppognatam, quæ ad Patrem caelestem suspirat. *Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Psalm. 142. 6. Velociter exaudi me Domine; quia defecit*

spiritus meus. Da mihi caelestem aliquam benedictionem, quæ me refrigeret, commuta terram aridam, & sterilem, in irriguam aliam, quæ fructus benedictionis proferat. Et si ita in orando, & suspirando perseveret; Pater caelestis omnino misericors, irriguum superius, & inferius donat; Superius irrigationem est aqua devotionis, quam DEUS dat per seipsum, & (ut ait David) ex alto mittit: Etenim cali distillaverunt à sinu Dei Sinai. Psalm. 67. 9. instar pluviae sponte decidentis. Irriguum inferius est gratia devotionis, quam Dominus Deus noster mediâ nostrâ diligentia in meditatione, lectione, exhortatione, alijsve pietatis exercitijs communicat.

Hujus devotionis ut participes reddemur, contrariæ ariditatis causas, & remedia considerabimus.

Antequam verò ariditatis causas inquir-

inquiramus, prænotandum erit pro
intelligentiâ Tironum, quid sit ariditas
in oratione: nimirum 1. Est distractio,
& evagatio mentis, quâ ad alia cogi-
tanda, quæ ab orationis materiâ prorsus
aliena sunt, etiam invitè avocatur:
ut sibi contigisse recenset D. Hiero-
nymus Dial. contra Luciferi. Nunc
(inquit) creberrimè in oratione per porticus
ambulò, aut de favore computo. Deinde
Aridus est, qui etiam absque distra-
ctionibus nullum rerum divinarum
gustum, aut consolationem percipit; sed
tanquam terra sine aquâ affectum; &
tanquam lignum aridum, discursum
pertere nequit. Aridus denique est,
qui in oratione variorum affectuum
motibus, ut ira, tristitia, aut aliis,
tanquam mare fluctibus agitatur,
adeoque cadum, & inclinationem
ad abruptam orationem sentit, aut
somniale in festatur. Hujus verò ari-
ditatis, ut apud Cassianum coll. 4. c. 3.
dixerit Abbas Daniel, ternæ recensentur
causæ à majoribus traditæ; Aut enim
de negligentia nostrâ, aut de impugnatione
Diaboli, aut de dispensatione Domini ac
probatione descendit. Quas causas nunc
expendemus.

1. Prima ariditatis nostræ in oratione
causa 1. est Deus. *Aliter tentat Deus,*
inquit S. Ambrosius Lib. de Abraham.
c. 2. *Aliter Diabolus: Diabolus tentat,*
ut subvertat; DEUS tentat, ut coronet.
Inter tentationes has à Deo inimicissas,
est quodque ariditas, quam Deus immit-
tit orantibus, variis de causis. 1.
In pœnam alicujus peccati admitti
in spiritualibus exercitiis vel superbix,
aut præsumptionis. 2. Ad augmentum

meriti, quod resistendo consequimur.
B. Virgo dixit S. Brigittæ Lib. 3. revel.
c. 32. *Turbati non debes, si quandoque*
cor tuum induratur; quia hoc est ad majorem
coronam. 3. Ad probationem nostrâ,
nostraque constantix, ut ait S. Ignatius
Reg. 9. de discern. an. mot. *Ut probemur,*
quinam sumus, & quomodo absque consola-
tionum spiritualium stipendio nos Deo
impendamus. 4. Ut certi simus, nostrâ-
rum virium non esse, vel acquirere,
vel retinere fervorem devotionis; &
agnoscamus in nostrâ potestate non esse,
rectè orare; sed id totum à libera-
litate Dei pendere. S. Ignatius l. c.
5. Denique propter honorem, &
gustum suum: nostrâ enim patientiâ,
resignatione ac perseverantiâ DEUS
mirificè delectatur.

At remedium hujus ariditatis,
quodnam adhibebimus? Respondeo:
Si primo modo, id est, ob delictum,
DEUS ariditatem nobis immittat,
gaudendum est, Deo hæc ratione
quodammodo pro offensa fieri satis.
Hanc ob causam R. Pater Ludovicus
de Ponte Purgatorium, ac Infernum dari
gaudebat. Quod gaudium ex solido
Dei amore, & odio peccati, ac
magnâ cognitione, & reverentiâ
divinæ Majestatis oritur. Quòd si verò
reliquis modis oriatur ariditas, pariter
gaudendum est, quòd Deo placeat,
ita nos tractare; atque hæc conformitas
cum divinâ voluntate, actus obedi-
entix, & charitatis est, quem personæ
eximiâ sanctitate illustres exercuere.

Sancta Theresia octodecim annorum
spatio magnam ariditatem sustinuit,
velut ipsa refert in vita sua Cap. 30.
Ggg 2 S.

S. Franciscus biennii intervallo, moerore gravissimo, etiam orationis tempore ita tabescebat, ac cruciabatur, ut sibi à Deo derelictus videretur, eimque celare nequiverit, nec cum Fratribus conversando, nec precibus insistendo eundem depellere poterit. R. Pater Balthasar Alvarez sedecim annorum ariditatem pertulit. c. 2. vitæ: At postmodum insigni contemplationis dono illustratus. B. Clara de monte Falco undecim. B. Catharina Bononiensis quinque. B. Maria Magdalena de Fazzis primò quinque, deinde aliis sedecim continuis annis maximam ariditatem passa est, usque ad mortem, ita ut videretur à Deo quodammodo derelicta, & sensu divinæ gratiæ destituta, quod illi eventurum Deus ipse præmonuerat. B. Angela de Fulginio biennio, ut ipsa de se scribit, inauditas spiritus ariditates sustinuit.

Sanctos igitur hos, Charissimi, imitemur, si quandoque DEUS nobis non nullam ariditatem submittat; nec propterea animo cadamus, novit DEUS misericordissimus ariditatem in consolationem convertere, & terram aridam, & sterilem cordis nostri rore gratiæ suæ aspergere, & fecundare: Minime autem desperes, inquit S. Laurentius Justinianus de triumph. Christi agone, qui huiusmodi est: perseveret in bono, & per bonum discat bene facere: non enim in bono occupatos derelinquit Deus; sed illos ex insperato visitare consuevit.

II.
Diabolus.

II. Altera ariditatis causa est Dæmon. Universum bellum, inquit S. Nilus c. 47. de oratione, quod inter nos, & Demones conflat, non est de aliâ re, quàm de ora-

tionem: est enim Oratio illis valde adversa & odiosa; nobis verò salutaris, & valde benigna. Hæc autem ariditas duobus modis oritur, sicut & alia quævis tentatio à Diabolo procedens. Exteriùs, & Interiùs. Ut in vitis PP. L. 5. n. 33. exposuit S. Syncretica: Sicut naves (inquit illa) aliquando exteriùs sicut in moribus opprimitur; aliquando vero interiùs crescente sentina demergitur. Ita proventus cum animæ nostræ cimbâ agit. Exteriùs, & immediatè Dæmon orationem invadit, quando Deo permittente, nos per se infestat orantes. Cujus rei exempla apud S. Athanasium in vita Magni Antonii, apud S. Hieronymum in vitâ Hilarionis, & apud S. Gregorium Lib. 2. Dial. c. 4. legimus. Celeriùs est Historia in vitis Patrum de S. Macario Alexandrino, quem Dæmon excitavit, & accessit ad orationem, allestet nullam Collectam sine Dæmonibus agnoscos & Macarius tanquam parvulus Æthiopes per templum cursitantes, & Monachos variè tentantes in Oratione conspexit. 2. Interiùs, dum Dæmon mediatè per pravitatis habitus acquiritur, vel actus malos prævios, ut colloquia otiosa, vel negligentem sensuum custodiam, nos in oratione inquietat suggerendo ea quæ locuti sumus, aut vidimus; quæ S. Macarius *Farta cogitationum*, & S. Laurentius Justinianus *Furcam mentis* in Oratione appellat, quia temporis particulas nobis orantibus suffuratur.

Quæ autem methodo, quibus ve armis hosti huic occurremus? 1. Spiritum Superbiæ oppugnemus nos coram Deo humiliando. 2. De datâ occasione doloremus. 3. Si cogitationibus blasphemis

contra

contra Deum, aut Divina impetatur; non terreamur, nec cum Diabolo disputemus; sed (ut suadet S. Joannes Climacus Gradu 23.) *contemnamus*: Qui enim (ait) *hunc spiritum despiciit, iter evasit; qui vero illi aliter reluctari nititur, tandem subiacet*. Itaque pergamus in oratione, & quasi contra ventum navigemus; nec, ut docet S. Basilius, cum Dæmon inter orandum pravas rerum species animis nostris objicit, ab oratione desistamus; aut immillas à perilligatore versipelle suggestiones, nostras esse arbitremur; sed majore curatu Deum supplicemus. Constit. non. c. 18. Hæc ratione ariditas à Dæmone causata non in pœnam, sed præmium verget: secundum illud S. Chrysostomi Serm. de Cani. David. *Demoni plerumque nos juvant, dum oppugnant*.

III. Tertia ariditatis causa est homo ipse orans: idque vel absque sua culpa vel eum culpa. 1. Absque sua culpa dum svagatio ejusmodi, & sterilitas mentis à natura exoritur: quod 5. modis accidit. 1. Ex morbo capitis præsertim indispotione. 2. Ex hebetudine Intellectus naturalis, & obtusi ingenii, atque ad discursum inepti inhabilitate. 3. Ex frigatione capitis, post Studia & speculationes. 4. Ex defectu somni sufficientis. 5. Ex conditione loci ad orandum inidonei.

In hujusmodi ariditatibus duo sunt arido præstanda. 1. Non oportet affligi quenquam, cum ipse culpam non admiserit: ut bene scripsit Sanctus Climacus Gradu 13. c. 11. Casianus L. 10. Instit. c. 1. & collat. 5.

Et Sancta Theresia in vita Cap. 9. omnesque Asceseos Magistri antiqui & recentiores docent. Nam amor Dei (& Devotio) ut ait prædicta Sancta, non consistit in lacrymis, gustibus, & teneritudinibus cordis, quas ut plurimum optamus, & iis nos solamur; sed in serviendo Deo cum Justitia, fortitudine animi, & humilitate: quòd abundemus gustibus, id est, potius accipere à Deo, quàm illi aliquid dare, feminis debilibus id quadrat; ut possint ferre labores, & tribulationes; sed ut servi Dei præsertim solidi in Literis, & magni Intellectus tantopere æstiment, quòd Deus illis subtrahat devotionem sensibilem, ferendum non est. Haslenus S. Theresia.

2. Humiliet se Aridus, & loco devotionis sensibilis, quam non habet, ut desideraret, humilitate cor Dei recreabit, & orationes ferventes jaculatorias, crebrò repetitas, in calum vibret, vel unam, eandemque repetendo veluti S. Franciscus, qui totam noctem exegit: *Deus meus & omnia*: Vel variando, ita ut primo quadrante, ut suadet S. Basilius, Deum benedicas, & adores: secundo contritionem elicias: tertio pro beneficiis gratias referas: quarto Dei auxilium implores. Hoc pacto Deo placebit oratio nostra, & non rarò plus meriti obtinebimus, quàm si summâ dulcedine spiritali reficeremur.

Quòd si verò ex negligentia, & culpa nostrâ ariditas promanaret: ariditatis fons inquirendus, & à nobis pro viribus cum Dei gratiâ obstruendus est. Fontes autem hujusmodi sex recensentur. Primus est negligentia in vita puritate procurandâ,

procuranda, & peccatis venialibus de-
 liberatis etiam minimis evitandis. Hæc
 enim teste S. Augustino, homil. 50. c.
 3. ex 50. *Sunt veluti scabies, quæ nos à
 castissimis sponsi amplexibus separat.* Non
 quidem ut explicat S. Thomas, perfe-
 ctè, ut per peccatum mortale contingit
 sed imperfectè; quia per peccatum ve-
 niale retardatur affectus hominis; ne
 promptè in Deum feratur. Secundus
 fons est, negligentia in edomandis pas-
 sionibus. ira, timoris, amoris; quæ ut S.
 Basilius ait: *Aciem perspicuitatè inque ani-
 mi confundunt, & exturbant,* in Psal. 33.
*Veluti fluctus mare commovent: Tur-
 batus est a furore oculus meus,* ait Prophe-
 ta. Tercius fons est effusio ad res terro-
 ras, ex affectu inordinato profluens: res
 enim externa distrahunt, uti & parti-
 cularis amicitia, & silentii transgressio:
 Hinc S. Maria Magdalena de Pazzis
 dicere non est verita: *Anima religiosa,
 quæ non deletur silentio, impossibile est, ut
 habeat gustum in rebus divinis.* P. Cepa-
 rius in vita c. 44. Quartus est negli-
 gentia in præparatione ad orationem,
 si puncta non benè præparentur, aut
 prævideantur, contra monitum Spiri-
 tus S. *Ante orationem præpara animam
 tuam, & nolte esse, quasi homo, qui tentat
 Deum.* Eccl. 8. 23. Unde diligentissi-
 mè se præparabat Sanctus Ignatius, &
 Sanctus Carolus Borromæus. Quintus
 fons est negligentia, quæ immediatè
 ante meditationem animus sinitur eva-
 gari per ineptas cogitationes, confabu-
 lationes, aut alias sensuum distractio-
 nes. Sextus fons est negligentia in sen-
 suum, vel mentis custodia sub ipsa ora-
 tione. Contra hos fontes Sanctus Ig-

natus additione 3. *suadet cogitare
 præsentem & intuentem Dominum
 JESUM.*

Hos fontes ariditatis obstruimus. 1.
 Vita puritate. 2. Passionum refractio-
 ne. 3. Animi recollectione. 4. Diligen-
 ti præparatione. 5. Sensuum custodia
 ante orationem, & 6. In oratione: At-
 que ita adhibitis à nobis omnibus me-
 diis, omnique industriâ nostrâ, Divina
 Bonitas, si ad gloriam suam, animæ
 quæ nostræ salutem conduxerit, atri-
 tatis nubes dispellet, & devotiois tra-
 diis mentes nostras collustrabit, etiam
 in mediis occupationibus & laboribus
 pro salute animarum susceptis.

Hoc autem assequemur, si (ut suade-
 bat S. Ignatius & ipse in praxi exerce-
 bat, teste P. Mastzo, l. 3. vita c. 1.) ne-
 rebus & negotiis non tradamus, sed
 commodemus. Unde ipse, siue cibum
 caperet, siue per urbem incederet, siue
 negotia tractaret, divina lumina viden-
 tibus percipiebat, teste Ribadeneira.
 4. c. 2. & Orlandino l. 10. n. 18. Minus
 quoque est, quod de P. Joanne Polanco
 ab antiquis Patribus teste accepisse re-
 fert P. Nicolaus Lancicius opul. c. 7. 29.
 Eth enim is, & universæ Societatis Se-
 cretarium & Concionatorem, & Ca-
 techistam, & Procuratorem Genera-
 lem, ac domesticum, simulque historia
 Societatis scriptorem ageret, & nomi-
 ne S. Ignatii ad omnes Epistolastero-
 sponderet, nec tamen à culinæ, tricu-
 niique muneribus immunis esset; nullus
 tamen in oratione animi evagationes
 est pallus. Quamobrem verè commo-
 dabat se negotiis, non tradere: quæ
 admodum & de coquo quodam refert
 S. Joannes

3. Joannes Climacus gradu. 4. Qui licet pro Monasterio, ducentos & triginta, præter hospites, & advenas, Monachos numerante cibos pararet, dono tamen lacrymarum & devotione singulari cum præditus esset: causam rogatus: respondit: *Nunquam hominibus me servare arbitratus sum, sed Deo: & indignum meipsum quiete animi judicans: Ex hujus ignis contemplatione, sempiterni incendii jugi contemplatione compungor.*

Sane coquus hic Marthæ ministeriis non dabat se, sed accommodabat: non homines sed Deum respiciebat: hinc pulla ariditate; devotione magnâ donatus fuit. Exemplum haud abfimile in Historia Franciscanâ 3. p. l. 10. c. 19. legitur: Coquus nonnemo, culinæ ministeris perfundus, in collem se recipiebat orationis gratiâ, & magnis consolationum cœlestium deliciis recreabatur: quas uberius se hausurum rebatur, si à culinæ distractionibus liberaretur: impetratâ verò liberatione, magis ariditate obrutus fuit: quare agnito errore, ad functiones culinarias redux, pristinam devotionis gratiam recepit; quin & humilitatis, & charitatis offi-

ciis in culina exercitis mirificè auxit. Cum his igitur, nos officiis charitatis, & ministeriis non demus; sed accommodemus & in devotione persistemus.

Quòd si verò: Charissimi, omni conatu adhibito ariditatem sive à Deo, sive à Diabolo, sive à nobisipfis causatam depellere non valeamus: constanter in oratione, nihilominus perseveremus, & majus meritum, quàm in devotionis teneritudine nos relaturos confidamus. 1. Quia oratio arida humilitatem excitat, veluti sensibilis devotio superbia præbet occasionem: teste S. Laurentio Justiniano in fasciculo amoris c. 16. 2. Quis in ariditate, patientia exercetur, dum infestationes Dæmonis, aut naturæ, patienter toleramus. 3. Exercetur fortitudo heroica, dum in oratione ob tentationum, & evagationum impetum insipida & amara, perstamus. 4. Major erga Deum amor ostenditur, dum non obstante

Dæmonis violentiâ, in colloquio cum Deo perseveramus.

REGU-